

กระบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Irvingia malayana* Oliv.ex A. w. Benn.

ชื่อสามัญ กระบก

ชื่อวงศ์ Irvingiaceae

ชื่ออื่น กระบก จะบก ตระบก (ภาคกลาง) จำเาะ (เขมร) ชะอ้ง (ชอง-ตราด) บก หมากบก (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) มะมื่น มื่น (ภาคเหนือ) มะลีน หมักลีน (สุโขทัย นครราชสีมา) หลักกาย (ส่วย-สุรินทร์)

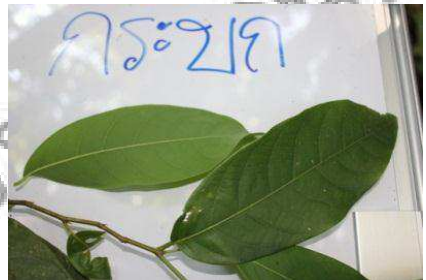
กระบก โคนเป็นกลีบ

เปลือกต้น สรรพคุณ เข้าตำรับ ประดง น้ำเหลืองเสีย

เนื้อในเมล็ด กระพี้ น้ำตาลแดง รสมัน สรรพคุณ บำรุงเส้นเอ็น บำรุงไขข้อ แก้ข้อขัด บำรุงไต ฆ่าพยาธิในท้อง

ใบ รสเมาเบื่อ สรรพคุณ นำไปตำพอกฝีพูนัง หรือต้มน้ำแช่เท้าแก้ น้ำกัดเท้า (สามารถใช้ใบแทนลูกแก้ น้ำกัดเท้าได้) ใบกระบกอ่อน นำไปรับประทาน จะทำให้มีอาการเมา เสียชีวิตได้ ลูก ที่เริ่มเน่า นำมาฆ่าทิ้งไว้ให้แห้งหมาดๆ แล้วไปล้างออก เพื่อรักษาอาการน้ำกัดเท้า เม็ดฝิ่นคั้น เชื้อรา ใช้ ๒-๓ วัน อาการจะหายขาด

* เนื้อไม้แข็งใช้ทำเป็นกระดานปูพื้น ทำครกตำข้าวได้

กระบาก

ชื่อวิทยาศาสตร์ Anisoptera costata

ชื่อสามัญ mersawa

ชื่อวงศ์ Dipterocarpaceae

ชื่ออื่น ตะบาก กระบากขาว กระบากโคก

กระบากช่อ กระบากด่าง กระบากดำ

กระบากแดง ขอวาตาผ่อ บาก ประดิก

พนอง หมี่ตั้งว่า

กระบาก ต้นใหญ่กลม ไม่เป็นพู

เปลือก มียาง รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ใช้รักษาแผลติดเชือก

กรรณิกา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Nyctanthes arbor-tristis L.

ชื่อสามัญ Night blooming jasmine

ชื่อวงศ์ OLEACEAE

ชื่ออื่น กณิการ์ กรณิการ์

กรรณิกา (กัณนิกา) ไม้พุ่มขนาดใหญ่ หรือไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ใบออกตรงข้าม จับใบสาก ขอบใบหยัก

หรือไม่หยักในต้นเดียวกัน ท้องใบออกสีเหลือง ดอกใช้ทำยา ดอกสีขาว วงในใจกลางดอก

จะเป็นสีส้ม และก้านจะเป็นสีส้ม ก้านช่อดอกสีส้ม เป็นสีเหลือง ผิวสากๆ

ต้น รสขมเย็น สรรพคุณ แก้ปวดศีรษะ

ใบ รสขม สรรพคุณ บำรุงน้ำดี

ดอก รสขมหวาน สรรพคุณ แก้ไข้ แก้ลมวิงเวียน

ราก รสขม สรรพคุณ แก้ท้องผูก บำรุงธาตุ บำรุงกำลัง

บำรุงเส้นผมให้ดกดำ บำรุงผิวหนังให้สดชื่น

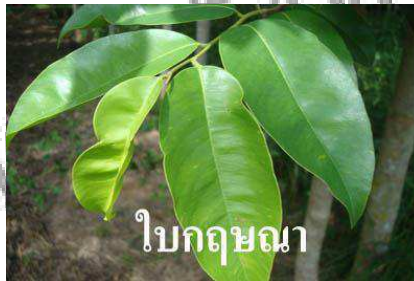

กฤษณา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Aquilaria crassna* Pierre ex Lecomte
 ชื่อสามัญ Eagle wood
 ชื่อวงศ์ Thymelaeaceae
 ชื่ออื่น ไม้หอม (ภาคตะวันออกเฉียง) กายกาสุ กายการู (ปัตตานี-ภาคใต้) กฤษณา (ภาคตะวันออกเฉียง) กายการู กายกาสุ (มาเลเซีย ปัตตานี) ไม้หอม (ภาคตะวันออกเฉียง ภาคใต้) จีน ต้มเฮียง (ไม้หอมที่จมน้ำ)

กฤษณา (ไม้หอม) ไม้ต้นขนาดย่อมถึงขนาดกลาง เนื้อไม้อ่อนจะเป็นสีขาว ที่เรียกว่า เนื้อไม้ เมื่อลงแก่นสีจะคล้ำลงเป็นสีไม้ตะเคียน จนเป็นสีดำ ซึ่งเรียกว่า กฤษณา นำไปลอยน้ำเนื้อไม้จะลอย แต่กฤษณาจะหนักและจมน้ำ เปลือกไม้จะมีเส้นใบเหนียว เนื้อไม้ รสขมหอม สรรพคุณ บำรุงโลหิต บำรุงหัวใจ บำรุงตับ ปอด แก้ลมหน้ามืด วิงเวียน

๖๖๙

กันเกรา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Fagraea fragrans Roxb.

ชื่อสามัญ Anan, Tembusu, Common Tembusu

ชื่อวงศ์ Gentianaceae

ชื่ออื่น มั่นปลา (ภาคเหนือ,อีสาน) ตำเสา ทำเสา (ภาคใต้)

ตะมะชู ตำมูชู (มลายู-ภาคใต้)

กันเกรา ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

ใบเป็นกระจุกอยู่ปลายกิ่ง ดอกเล็กช่อยาวถึง

เหยือก มีน้ำมันในเนื้อไม้มาก

แก่น รสฝืดปนฝาดขม สรรพคุณ แก้ไข้จับสั่น

บำรุงธาตุ แก้หืด ไอบมวงคร่อ ริดสีดวง ท้องมาน

แน่นหน้าอก ท้องเดิน มูกเลือด แก้พิษฝีกาฬ

บำรุงม้าม บำรุงโลหิต แก้ปวดแสบปวดร้อน

เป็นยาอายุวัฒนะ

กรัก

ชื่อวิทยาศาสตร์ Anadendrum microstachyum
Back. & v.A.v.R.

ชื่อวงศ์ ARACEAE

ชื่ออื่น กรัก (พังงา) เขียวหัวด้วน (จันทบุรี) ตะخاب
เถาตะخاب (ตราด) ระงดหนู (นราธิวาส)

กรัก (แก่นขนุนละมุด) ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

แก่นของต้นใช้ย้อมจีวรพระรูปองค์ สีจะเหลืองเข้ม ใสในลูกค้ำตัน ลูบลูหลด เก็บมาตากให้แห้ง แล้วนำไปอบ ใช้ทำยา แก่นกลางของขนุนละมุดสุก เนื้อกินได้ แก่นกลางนำไปตากแห้งแล้วนำไปทำยาเกี่ยวกับเลือดออกไม่หยุดได้ และสามารถทำให้เกร็ดเลือดที่ต่ำดีขึ้นได้

แก่น รสหวานชุ่มขม สรรพคุณ บำรุงกำลัง บำรุงโลหิต สมานแผล

ใบ เผาให้เป็นถ่านผสมกับน้ำปูนใสหยอดหู สรรพคุณ แก้ปวดหู แก้หูเป็นน้ำหนวก

ใสในลูก รสฝาดหอมหวาน สรรพคุณ แก้ตกเลือดทางทวารเบาของสตรี กินแล้วทำให้เลือดหยุด

แพทยแผนไทย

จันทบุรี

กัลปพฤกษ์

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cassia bakeriana* Craib

ชื่อสามัญ Pink cassia, Pink shower, Wishing tree

ชื่อวงศ์ Leguminosae-Caesalpinioideae

ชื่ออื่น กัลปพฤกษ์ กานล์ เปลือกขม

กัลปพฤกษ์ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบมีขน ดอกสีชมพูแซมขาวเป็นช่อ

ส่วนมากเขียนว่า “กาทพฤกษ์” มากกว่า

ฝักกลมเหมือนฝักคูน หักออกมาเป็นตลับสี่เหลี่ยม

ใช้กินแทนหมากได้

เนื้อในฝักสีดำ รสขมเอียนติดหวานเล็กน้อย สรรพคุณ

ระบายท้อง แก้อุจจาระ เป็นพรรตีก และระบายท้องเด็กได้ดี เหมือนฝักคูน

ลำต้น

ใบ

ดอก

ผล

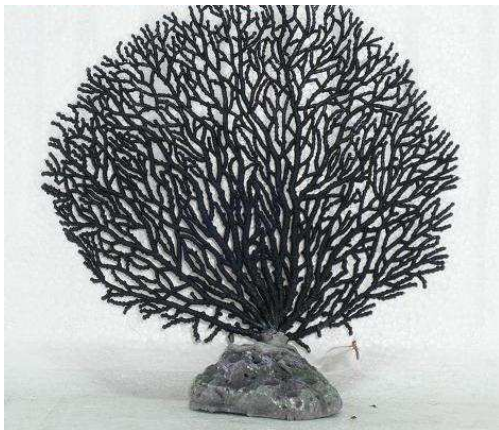

กัลปังหา

ชื่อวิทยาศาสตร์ Gorgonia sp.
ชื่อสามัญ GORGONIAN SEA FAN
ชื่อวงศ์ Anthozoa
ชื่ออื่น พัดทะเล

กัลปังหา (กัลปะปังหา) เป็นพืช ไม้พุ่มขนาดย่อม
เกิดใต้ทะเล ไม่มีใบและดอกมีหลายสี ดำ แดง ขาว
(สีดำใช้ทำปลัดขิก แข็งกว่าเขาควาย)
เนื้อไม้และต้น รสฝาด สรรพคุณ สมานแผล
แก้เนื้อหนังฉีกขาด แก้บาดแผลตามเนื้ออ่อน

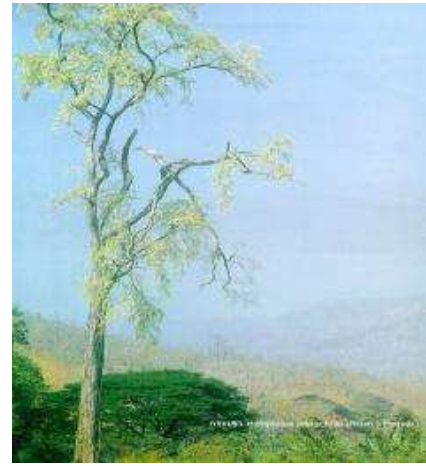
กระเซา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Holoptelea integrifolia* (Roxb.) Planch.

ชื่อสามัญ Indian Elm

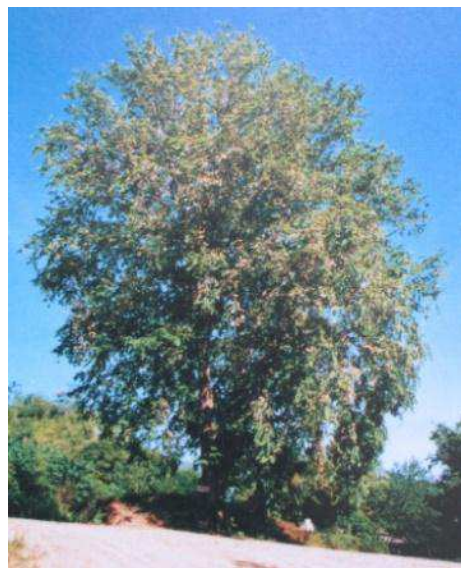
ชื่อวงศ์ ULMACEAE

ชื่ออื่น กระเซา (ภาคกลาง) กระเจา กระเจ้า (ภาคกลาง ภาคใต้)
 กระเจาะ ขจาว ขเจา ขะเจา (ภาคใต้) กระเซ้า
 (กาญจนบุรี) กระเซาะ (ราชบุรี) กาชาว (เพชรบูรณ์)
 ขะจาวแจง ฮังคาว (ภาคเหนือ) พูคาว (นครพนม)
 มหาเหนียว (นครราชสีมา) ฮ้างคาว (เชียงราย อุตรธานี
 ชัยภูมิ) ตะสี่แค (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน)

กระเซา ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

เปลือก รสเมา สรรพคุณ แก้โรคผิวหนัง แก้ปวดข้อ

กระติง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Calophyllum inophyllum

ชื่อสามัญ Alexandrian Laurel

ชื่อวงศ์ CLUSIACEAE (GUTTIFERAE)

ชื่ออื่น กระติง กระติง กากะติง กากะติง ทิง
เนาวกาน สารภีทะเล สารภีแนน

กระติง ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

กระติงใบแข็ง ใบใหญ่หลังใบลาย มีเส้นใบ เส้นเล็กๆละเอียดเห็นชัด ขอบใบเหลือง
เส้นกลางใบเหลือง ใบ/ดอก ใหญ่กว่าสารภี

ใบขยำแช่น้ำสะอาดล้างตา สรรพคุณ แก้ตาแดง ตาฝ้า ตามัว

น้ำมันจากเมล็ด รสร้อน สรรพคุณ ทาถูนิ้ว แก้ปวดข้อ แก้เคล็ดขัดยอก บวม

ดอก กลิ่นหอม รสเย็น สรรพคุณ บำรุงหัวใจ

กระแบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ Lagerstoremia flribunda Jack

ชื่อวงศ์ LYTHRACEAE

ชื่ออื่น กระแบก ตะแบกไข่ บางตะบะกอ

กระแบก ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

ตะแบกมี ๓ ชนิด ตะแบกใหญ่(ดอกใหญ่ ม่วง ขาว)
ตะแบกกลาง(เนื้อไม้จะลายราคาแพง) ตะแบกหน้าง
หรือตะแบกนา(ต้นเล็กสุด) ดอกจะเหมือนกัน
ตะแบกใหญ่ไม่ลงแก่น ไม้เป็นขนดอก แต่ตะแบก
หน้างหรือตะแบกนา จะเป็นขนดอกง่าย ตะแบกรส
ฝาดเย็นไม้ปื้บมดลูก

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ คุมธาตุ แก้ก้องร่วง
สมานแผล

เนื้อไม้เป็นเชื้อราสีขาวย เรียกว่า ขอนดอก

* ขอนดอกคือเชื้อราที่เนื้อไม้

ตะแบก เนื้อสีขาวย

ต้นพิกุล เนื้อเป็นสีน้ำตาลแดง

ขนดอก รสหอมสุขุม สรรพคุณ บำรุงหัวใจ ตับ ปอด

ตำรับยา

1. เปลือกนนทรี , เปลือกกระโดน รสฝาดร้อน ช่วยห้ามดลูกบีบตัว(ใช้หลังคลอด)
2. นนนทรี , ตาเสือ , ตะแบก , พิกุล ช่วยห้ามดลูกเข้าอู่เร็ว หลังคลอด

กระเปียน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ceriscoides turgida* (Roxb.) Tirveng.
 ชื่อวงศ์ RUBIACEAE
 ชื่ออื่น กระเปียน (ราชบุรี อุดรดิตถ์) กระดานพน (ตาก) จี้เตียม
 ตี้เตียม (ภาคเหนือ) มะกอกพราน (กาญจนบุรี) มุ่ยแดง (เลย)
 หมุยขาว หัวโล้น (นครราชสีมา)

กระเปียน (มะกอกพราน) ไม้พุ่มขนาดใหญ่ ร้านขายยาขายแต่ลูก
 กระเปียนรสเมา กระเปียนไม่ใช่มะกอกพราน มะกอกพราน
 กินได้ กระเปียนเป็นใบฝอยเล็ก เม็ดในของกระเปียนมีเม็ด
 เดียว กระเปาจะมีเม็ดในหลายเม็ด ลูกเท่ามะนาวแต่ปลาย
 เรียว
 ลูก รสเมาเบื่อ ใช้สำหรับเป็นยาทาภายนอก แก้โรคผิวหนัง
 เช่น กลากเกลื้อน มะเร็ง คุดทะราด
 ใบ รสฝาด สรรพคุณ ตำพอกบาดแผลสดหายเร็ว

กระเบา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hydnocarpus wrayi* King
 ชื่อวงศ์ FLACOURTIACEAE
 ชื่ออื่น กระเบา (ชุมพร)

กระเบา (กระเบาน้ำ) ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่
 กระเบา มีหลายกระเบา (กระเบา น้ำ กระเบา กะ)
 ใช้เมล็ดซึ่งมีหลายเมล็ด กระเปียน กระเบาเป็น
 ตัวยาที่ใช้คู่กัน
 ผลสุก รับประทานเนื้อในได้ คล้ายเผือก
 น้ำมันจากเมล็ดใน รสเมาเบื่อ กินไม่ได้ สรรพคุณ แก้โรคผิวหนังต่างๆ แก้โรคเรื้อน

กะโปลิง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Harpullia arborea (Blanco) Radlk.

ชื่อวงศ์ SAPINDACEAE

ชื่ออื่น ทางแก่น กระโปกหมา (ภาคเหนือ) กระโปกลิง
(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง) หอมไกลดง

กะโปลิง ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เปลือกต้น รสเมาเบื่อ สรรพคุณ เป็นยาบำรุงผม
ตาแล้วพอกผม ไล่เหา พยาธิที่กินรากผม ไม่ใช่ยา
บำรุงราก แต่เป็นยาฆ่าเชื้อฆ่าพยาธิ แก้อาตุดิน
พิการที่เส้นผมพิการ

เปลือกต้นและผล รสเมาเบื่อ สรรพคุณ
ทาแก้ปวด ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ ทากันทา
เห็บกัด ไม้เป็นสารพิษ ไม้ดูดซึม พวกนี้เป็น
สารอินทรีย์จะไม่ซึมเข้าผิวหนัง

หนอนตายอยาก กะเอียด กะโปลิง เอาไปต้มให้สุนัขกิน เป็นยาเบื่อสุนัข

แพทย์แผน

สมุนไพร

กระพังอาด

ชื่อวิทยาศาสตร์ Strychnos roborans A.W. Hill., S. lucida R. Br.

ชื่อสามัญ Saintignatus Bean

ชื่อวงศ์ STRYCHNACEAE

ชื่ออื่น พญามือเหล็ก ย่ามือเหล็ก (กระปี่) กระพังอาด
เลี้ยวตุก (เหนือ)

กระพังอาด (พญามือเหล็ก) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

แก่นและเนื้อไม้ รสขมเมาเล็กน้อย สรรพคุณ

ดับไข้จับสั่น ดับพิษไข้ แก้กระษัย แก้โลหิต

ลดความร้อน ฝนทาศีรษะแก้รังแค

กระพังอาด มีพิษ เมาเบื่อ ไม่นิยมใช้

กระพังอาดใช้ผสมกับรากทองพันชั่ง พิมเสน

แก้เชื้อรา ผมร่วง ผสมกะโปลิงก็ดี

เป็นยารสขมเมาร้อน แก้ไข้จับสั่น

(ใช้มาลาเรีย)

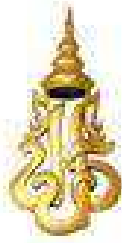
* พญามือเหล็ก ต้นคล้ายๆ แสงใจ

เปลือกจะมีปุ่มๆ เป็นเกล็ด ใบจะเล็กยาว

ปลายใบแหลมแล้วออกสีเขียวเหลือง เม็ดพญามือเหล็กเหมือนเม็ดกระจี้แดงๆ คล้ายๆ แสงใจ

ฝนทาศีรษะ แก้รังแค

กะเพรา (ขาว แดง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Ocimum sanctum* L. / *Ocimum tenuiflorum* Linn.

ชื่อสามัญ Holy basil, Sacred Basil

ชื่อวงศ์ Lamiaceae (Labiatae)

ชื่ออื่น กะเพราชน กะเพราขาว กะเพรา (ภาคกลาง) กอมก้อ กอมก้อดง (เชียงใหม่) อีตูไทย (ภาคอีสาน)

กะเพรา ทั้ง ๒ (ขาว-แดง) ไม้ต้นเล็ก กระเพราแดงของโบราณ ไม่นิยมทำอาหาร ไม่อร่อย มีเผ็ดปรก
 กระเพราแดงต้องแดงสดทั้งต้น ดอกสีม่วงแดง
 กระเพราใส่มือใส่น้ำปูนใส ขยี้ ลนไฟเทียนไข ให้ดำๆ แล้วทารอบสะดือเด็กก้อย่าให้เข้าสะดือ
 แก้กัองอืด
 เวลาทำยากระเพราแดงกับขาวดีที่สุด เชียวอย่าเอาไปทำยา
 แมงลักคา กระเพราใหญ่ กลิ่นฉุนเหมือนกระเพรา ดอกบานเป็นสีน้ำเงิน ต้นเป็นเหลี่ยม
 ลูกและฝักคม เวลาฝนตกเม็ดมันจะคาอยู่ไม่หลุด เรียกว่า แมงลักคา
 ใช้ทั้ง ๕ รสเผ็ดร้อน สรรพคุณ บำรุงธาตุ แก้กัองอืด ขับผายลม แก้กัองอืดเพื่อ
 แก้กัองอืด

กระเจาะ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hesperethusa crenulata* (Roxb.) Roem.

ชื่อพ้อง *Naringi crenulata* (Roxb.) Nicolson., *Limonia crenulata* (Roxb.)

ชื่อวงศ์ Rutaceae

ชื่ออื่น พญายา(กลาง ราชบุรี) ขะแจะ (เหนือ) ตุ่มตั้ง (ตะวันออกเฉียงเหนือ) ตะนาว (มอญ) พุดไทร ขะแจะ กระแจะจีน ฟินิยา ฮางแกง

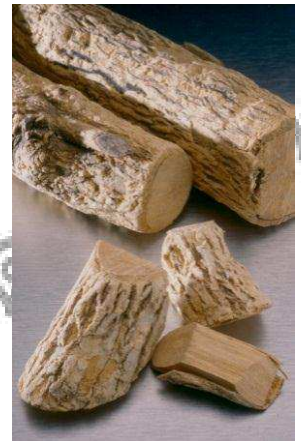
กระแจะ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

กระแจะจะมีกลิ่นหอม รสมัน จะมีกระแจะตะนาวหรือ หนาคาหรือหนาช่า มาจากเทือกเขาตะนาวสี เนื้อไม้ กระแจะตะนาวเอามาทำผงหนาคา

ผล รสมันสุขุม สรรพคุณ บำรุงร่างกาย

เนื้อไม้ รสจืดเย็น สรรพคุณ แก้กระษัย แก้โลหิตพิการ ดับพิษร้อน

เปลือกต้น รสหอมสุขุม สรรพคุณ บำรุงดวงจิต ขับผายลม แก้ไข้ อีสานเรียก ต้นกระสังข์ มันจะต้นเล็กๆเหมือนพญายา แต่ใบหอม เหมือนมะกรูด กระสังข์มีลูกดำๆ เม็ดเยอะๆ เอามาต้มปลาร้า กลิ่น เหมือนเอียนๆ (คนละต้น)

กระเจี๊ยบแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Hibiscus sabdariffa* L.

ชื่อสามัญ Jamaican Sorel, Roselle

ชื่อวงศ์ Malvaceae

ชื่ออื่น กระเจี๊ยบ กระเจี๊ยบเปรี้ยว ผักแก้งเค็ง ส้มแก้งเค็ง
ส้มตะเลงเครง

กระเจี๊ยบแดง ไม้ล้มลุกเนื้ออ่อน

ขึ้นเป็นพุ่มเตี้ย ของไทยต้นเล็ก ส้มเส็งเคร็ง

ส้มพอติ ใบแกงส้มกินได้

กระเจี๊ยบแดง รสเปรี้ยว ฟอกโลหิต กัดเสลด

กัดไขมัน กลีบเลี้ยงสีแดงมีรสเปรี้ยว ขับปัสสาวะ

ใบ รสเปรี้ยว สรรพคุณ กัดเสลด ทำให้โลหิต

ไหลเวียนดี

(กระเจี๊ยบมอญ รสจืด ผลเป็นเมือก สรรพคุณ

ฆ่าพยาธิตัวจิ๊ด ลดน้ำตาล)

กระดังงาไทย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cananga odorata* Hook.f. & Thomson var. *odorata*

ชื่อสามัญ Ylang-ylang Tree

วงศ์ ANNONACEAE

ชื่ออื่น กระดังงา กระดังงาใบใหญ่ กระดังงาใหญ่ สะบันงา
สะบันงาต้น

กระดังงาไทย ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

กลีบดอกไม่บิด ถ้ากลีบดอกบิดเป็นของสงขลา

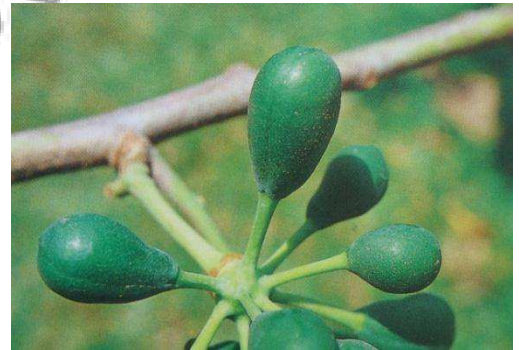
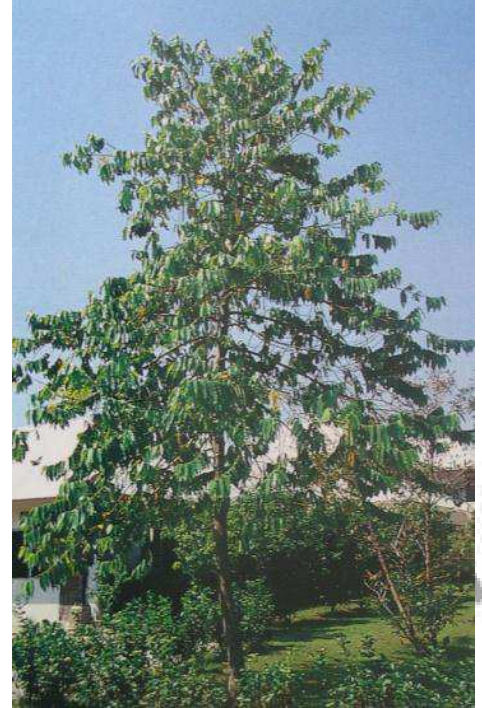
น้ำมันที่กลั่นออกจากดอก ใช้ปรุงเป็นเครื่องสำอาง

ต้น กิ่ง ก้าน ใบ รสเฝื่อน สรรพคุณ ขับปัสสาวะ

แก้ปัสสาวะพิการ

ดอก รสขุมนกลิ่นหอม สรรพคุณ บำรุงโลหิต

บำรุงธาตุ บำรุงหัวใจ

กระโดนแดง

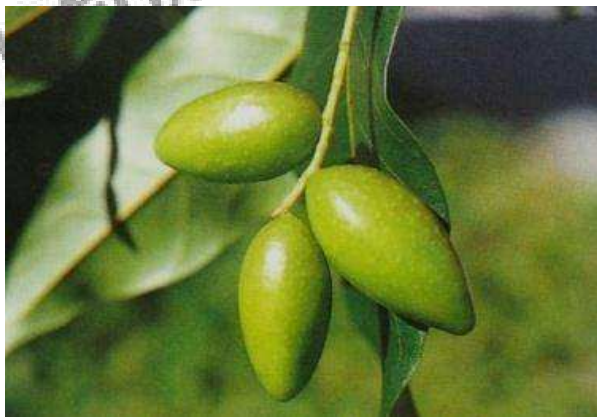
ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bhesa robusta* (Roxb.) Ding Hou

ชื่อวงศ์ CELASTRACEAE

ชื่ออื่น กระบกคาย (ศรีสะเกษ) ขมัน (สุรินทร์) ละโมก (ตราด) ลายอกายู (มลายู-ยะลา)
กระโดนแดง ประดงแดง (ชลบุรี)

กระโดนแดง ไม้ยืนต้นขนาดย่อม

ใบ รสฝาดเมา สรรพคุณ ระบายประสาท แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย ทำให้นอนหลับสบาย
ใช้สำหรับเลิกฝิ่น มีอยู่ที่ กาญจนบุรี พวกระเหยงใช้

กระโดน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Careya sphaerica* Roxb.

ชื่อสามัญ Tummy-wood, Patana oak

ชื่อวงศ์ Lecythidaceae

ชื่ออื่น กระโดนโคก กระโดนบก ปุย (ใต้ เหนือ) ปุยกระโดน (ใต้)
ปุยขาว ผ่าฮาด (เหนือ) หูกวาง (จันทบุรี) ต้นจิก
(ภาคกลาง) พุย (เชียงใหม่) ขุย กะนอน

กระโดน ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

ใบป้อมๆ คล้ายสมอเทศ แต่เล็กกว่า ใบอ่อนจิมน้ำพริกได้

เปลือกต้น รสฝาดเมา สรรพคุณ แก้พิษงู สมานแผล

แก้เคล็ด เมื่อย

ดอก รสสุขุม สรรพคุณ บำรุงภายหลังคลอดบุตร

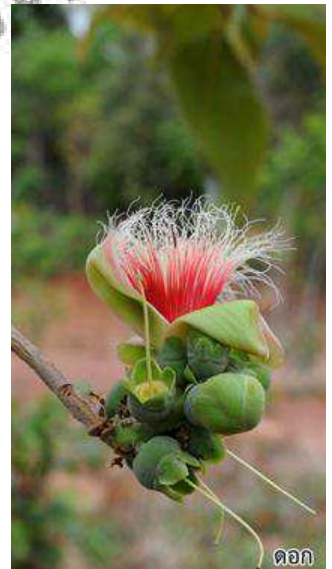

ข้อควรระวัง

เมล็ดเป็นพิษ รากมีพิษ ใช้เปลือก ส่วนใบและยอดอ่อนมีปริมาณกรดออกซาลิก

(oxalic acid) ในปริมาณค่อนข้างสูงอาจเป็นสาเหตุเบื้องต้นของการเกิดนิ่วใน

กระเพาะปัสสาวะ

กระโดนดิน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Careya herbacea* Roxb.

ชื่อวงศ์ Lecythidaceae

ชื่อท้องถิ่น กระโดนดิน กระโดนดิน กระโดนเบี้ย

สมัยก่อนมีที่ทุ่งกุลาร้องไห้ กระโดนดินต้นเตี้ย แต่ลูกหล่นแล้วพื้นดินกระเทือน เป็นของแปลก

แพทย์แผน

ดจันทบุรี

กระตังใบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Leea indica* (Burm.f.) Merr.

ชื่อสามัญ *Leea*

ชื่อวงศ์ LEEACEAE

ชื่ออื่น บังกาย ฝี่เสื่อ กะตังบาย (ภาคใต้)

กะตังแดง เขือง บังใบ กะตังใบ กะตังบาย (ภาคกลาง)

กะลั้งใบ เขืองแขงม้า (ภาคเหนือ)

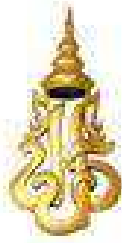
กระตังใบ (กระตังบาย) ไม้พุ่มขนาดย่อม

กระตังใบก็จะมีอยู่สองชนิด คือกระตังใบป่า ใบจะยาวใหญ่ ต้นแดงและดอกแดง

กระตังใบบ้าน หรือกระตังใบนา ใบจะเล็กและต้นสูงเขียว

ราก รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ไข้ ขับเหงื่อ แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย

กระถินไซ่ง่อน

กระถินไซ่ง่อน ไม้ยืนต้นขนาดกลาง มาจากเวียดนาม

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง แก้บิด แก้ธาตุพิการ คุมธาตุ สมานแผล
ราก รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ไข้ ขับเหงื่อ แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย

กระถินเทศ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Acacia farnesiana* (L.) Willd.

ชื่อสามัญ Sponge Tree, Cassie Flower,

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่ออื่น กระถิน (ภาคกลาง) กระถินเทศ

กระถินหอม คำใต้ ดอกคำใต้ (ภาคเหนือ)

เกากรีนอง (กาญจนบุรี) ถิน (ภาคใต้) บุงา

เซียม(มลายู-ภาคใต้)

บุงาละสะมะนา (ปัตตานี)

บุงาอินโดนีเซีย(กรุงเทพฯ)

มอนคำ (เงี้ยว-แม่ฮ่องสอน)

กระถินเทศ (กระถินดอกหอม) ไม้พุ่มขนาดใหญ่

เป็นไม้พุ่ม ต้นมีหนาม ใบฝอย ดอกหอม

เหนือเรียกว่า ดอกคำใต้ เขมรเรียกแปล

เป็นไทยว่า ส้มป่อยทอง

ราก รสเฝื่อน สรรพคุณ แก้พิษสัตว์กัดต่อย เป็นยาอายุวัฒนะ

กระถินไทย

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Leucaena leucocephala* (Lamk.) de Wit

ชื่อสามัญ White Popinac, Lead Tree

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่ออื่น กระถิน กระถินไทย กระถินบ้าน (ภาคกลาง)

กะเล็ดโคก กะเล็ดบก (ราชบุรี)

ตอเบา สะตอเทศ สะตอเบา (ภาคใต้) กระถินหอยนางลม

ฝักก้านถิน (เชียงใหม่) ฝักหนองบก (ภาคเหนือ)

กระถินไทย (กระถินดอกขาว) ไม้พุ่มขนาดกลาง

ต้นไม่มีหนาม

ราก รสจืดเผื่อน สรรพคุณ ขับระดูขาว ขับผายลม

เป็นยาอายุวัฒนะ

ดอก รสมัน สรรพคุณ บำรุงตับ แก้เกล็ดกระดี่ขึ้นตา

กระถินป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Acacia farnesiana* (L.) Willd.

ชื่อสามัญ Sponge Tree, Cassie Flower, Sweet Acacia

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่ออื่น กระถิน(ภาคกลาง) กระถินเทศ กระถินหอม คำใต้ ดอกคำใต้(ภาคเหนือ)

เกากรีนอง(กาญจนบุรี) ถิน(ภาคใต้) บุงหงาเซียม(มลายู-ภาคใต้) บุงหงาละสะมะนา(ปัตตานี)

บุงหงาอินโดนีเซีย(กรุงเทพฯ) มอนคำ(เงี้ยว-แม่ฮ่องสอน)

กระถินป่า ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก

เปลือกและราก รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง แก้อาเจียน แก้ท้องเสีย (ลงแดง ถ่ายปนมูก

โลหิต) สมานแผล ห้ามเลือด

กระถินพิมาน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Acacia tomentosa* Willd.

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE-MIMOSOIDEAE

ชื่ออื่น กระถินพิมาน (ภาคกลาง) คะยา หนามขาว (ภาคเหนือ)
กระถินป่า กระถินวิมาน (สุโขทัย)

กระถินพิมาน (กระถินวิมาน) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

มีดอกตามต้น กลมๆ

ราก รสฝาดเผื่อน สรรพคุณ แก้พิษสัตว์กัดต่อย
เห็ดที่เกิดจากไม้กระถินพิมาน รสเมาเบื่อ แก้ปวดฝีในหู
แก้เริม งูสวัด ผสมกับตัวยา แก้ไข้พิษ ไข้กาฬ
เก็บเห็ดที่เกิดจากต้นมาใช้ ใช้เห็ด(ใช้เป็นยาภายนอก)
แข็งเหมือนเห็ดหลินจือ สีดำกระด้าง ผนกับน้ำซาวข้าว
ใช้สำหรับทาภายนอก ใช้หยอดฝีในหู

กระทุ่ม

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Neonauclea sessifolia* (Roxb.) Merr

ชื่อวงศ์ Rubiaceae

ชื่ออื่น ตับเต่าตัน ตานควาย(อุบลราชธานี) กระทุ่มहुกวาง
(ราชบุรี) हुกวาง(พิษณุโลก) ตุ่มहुกวาง ตุ่มปึง ตุ่มโป่ง
ตับควาย จับล่อ(เหนือ) ละลาย(นครราชสีมา) หลุมปึง
(สุราษฎร์ธานี) ตับเต่าน้อย เต้าแล้ง ตองแล้ง

กระทุ่ม (กระทุ่มนา) ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

ใบ รสขมเผื่อนเมา สรรพคุณ แก้ท้องร่วง แก้ปวดมวนในท้อง

กระทุ่มมูลหมูหรือขี้หมูใบจะเล็กกว่ากระทุ่มนา รากสีเหลือง

ใช้ไปในทางเดียวกัน ตัวนี้จะมีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อแบคทีเรีย พวกท้องร่วง ใช้แทนกระทุ่ม
รสเมา กระทุ่มไม่เสพติด ใช้ผสมกับว่านมหากาฬผสมกับน้ำซาวข้าวทาแผล

กระท้อนป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sandoricum koetjape* Merr.

ชื่อสามัญ Santol.

ชื่อวงศ์ MELIACEAE.

ชื่ออื่น กระท้อนป่า

กระท้อนป่า ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่

ลูกเล็ก เม็ดมาก กระท้อนในป่ามีบนเขาตาม
ธรรมชาติ ลูกเท่าลูกมะนาว รากเป็นยา
ใช้ได้ทั้งต้น ส่วนใหญ่ใช้ราก เปลือกรสฝาด
แก้ท้องร่วง

ราก (สุม) รสฝาดเย็น สรรพคุณ ดับพิษ
ร้อน ถอนพิษไข้ แก้ไข้รากสาด แก้บิด
ใช้ผสมยา มหานิล มหาภาพ

กระท่อม

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Mitragyna speciosa* (Roxb.) Korth.

ชื่อวงศ์ Rubiaceae

ชื่ออื่น อีถ่าง (ภาคกลาง) ท่อม (ภาคใต้)

กระท่อม ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

ใบ รสขมเผื่อนเมา สรรพคุณ แก้ปวดท้อง แก้บิด ปวดเบ่ง ท้องร่วงลงแดง แก้ปวดเมื่อย
ตามร่างกาย ถ้ารับประทานมากทำให้เมา อาเจียน คอแห้ง
กินแล้วไมกลัวแดด แดกกลัวฝน

กระป๋องเจ็ดตัว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Excoecaria cochinchinensis* Lour. var. *cochinchinensis*

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น กำล้างกระป๋อง ลิ่นกระป๋อง (ภาคกลาง) ใบทองแดง (จันทบุรี)

กระป๋องเจ็ดตัว ไม้พุ่มขนาดเล็ก

ใบ รสร้อน สรรพคุณ ขับน้ำคาวปลา

แก้สันนิบาตหน้าเพลิง ขับเลือดหลังการคลอดบุตร

* กระทุ้งเจ็ดแบก ไม่ใช่ กระป๋องเจ็ดตัว(เรียก ลิ่นกระป๋อง)

การบูรขาว-ดำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Xylocarpus granatum* Koenig / *Xylocarpus moluccensis* Roem

ชื่อวงศ์ Meliaceae

ชื่ออื่น กระบูนขาว ตะบูน ตะบูนขาว ตะบัน

การบูรขาว-ดำ ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่ เป็นไม้ป่าชายเลน

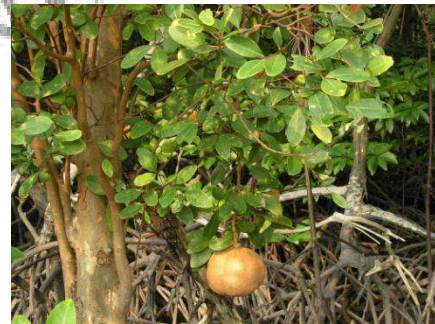
เมล็ดใน รสฝาด สรรพคุณ แก้บิด ท้องร่วง

ปวดเบ่ง คุมธาตุ

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ คุมธาตุ สมานแผล

ตะบูนขาว รสฝาดเค็ม สรรพคุณ สร้างเกร็ดเลือดได้ดี แก้ท้องร่วง สมานบาดแผล

*การบูรมีอีกชนิดหนึ่ง ใช้เนื้อไม้สกัดเป็นการบูร

กระพี้เขาควาย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Dalbergia cultrata Graham ex Benth.

ชื่อวงศ์ Leguminosae - Papilionoideae

ชื่ออื่น กระพี้ (ภาคกลาง) กระพี้เขาควาย (อุตรธานี ราชบุรี) เกิดเขาควาย (ภาคเหนือ)
เกิดแดง (แม่ฮ่องสอน ลำปาง) เกิดดำ (กาญจนบุรี ภาคเหนือ) กำพี้ ชิงชัน (เพชรบูรณ์)
กำพี้เขาควาย แดงดง (เลย) จักจั่น เวียด (ไทยใหญ่-เชียงใหม่) มะขามป่า (เชียงใหม่)
เส่งพลีแดละ (กะเหรี่ยง-แม่ฮ่องสอน) อีเม็งโนมน (อุตรธานี)

กระพี้เขาควาย ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

เนื้อไม้หนักเหมือนเหล็ก

เนื้อไม้ รสจืดเย็น สรรพคุณ แก้พิษไข้กลับซ้ำ ถอนพิษไข้ ถอนพิษผิดสำแดง แก้ร้อนใน

กราย

ชื่อวิทยาศาสตร์ Terminalia triptera Stapf.

ชื่อวงศ์ COMBRETACEAE

ชื่ออื่น กราย(ขี้้าย) กำจาย(เชียงใหม่) พระเจ้าหามก่าย
พระเจ้าหอมก่ายปู่เจ้าหามก่าย ปู่เจ้า คำเจ้า สลึง
หามก่าย(ภาคเหนือ) กำจ่า(ภาคใต้) หานกราย (ราชบุรี)
ตานแดง แพน(ประจวบคีรีขันธ์ สุราษฎร์ธานี สงขลา)
เป็น(สุโขทัย) ประดู่ขาว(ชุมพร) แนนอาม(ซอง- จันทบุรี)
มะขามกราย หามกราย หนามกราย(ชลบุรี)
แสนคำ แสงคำ สีเสียดต้น (เลย) หอมกราย(จันทบุรี)
หนองมิ่งโจ้(กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี)

กราย (หางกราย ขะหน้ากราย หนามกราย) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

ลูก รสฝาดเย็น สรรพคุณ แก้บิด อุจจาระเป็นมูกเลือด ปวดเบ่ง เสมหะเป็นพิษ
แก้ท้องเดิน

เปลือกต้น รสฝาดเย็น สรรพคุณ กล่อมเสมหะและให้อุจจาระเป็นก้อน แก้อุจจาระเป็นฟอง
กรายมีสองพันธุ์ หนามกรายตอนเล็กๆมีหนามเยอะ พอดีคนโอบไม่มีหนาม เนื้อแข็งมาก
ต้นกรายมีต้นแดงๆ คล้ายต้นเสม็ดแดง เปลือกแดง เนื้อขาว ฝางาย ติดไฟดี
(หางกราย แก้วฝี่ ลูกเป็นพวงสีเขียว(ฝาดจืด) ไร่ราก หางกรายเป็นเถาเครือ ชื่อคล้ายกันแต่
ต้นไม่เหมือนกัน)

กรวยป่า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Casaria grewiaefolia* Vent. var. *grewiifolia*

ชื่อสามัญ กรวยป่า

ชื่อวงศ์ FLACOURTIACEAE

ชื่ออื่น กรวยป่า (กลาง) ก้วย (ภาคเหนือ) คอแลน (นครราชสีมา)
 บุนเหยิง (สกลนคร) ตวย(เพชรบูรณ์) ตวยใหญ่ ตานเลี่ยน
 (พิษณุโลก) ผ่าสาม (นครพนม อุตรดิตถ์)

กรวยป่า ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่

กรวยมีสองชนิด ลูกแตกสองกับแตกสาม สรรพคุณ
 คล้ายกัน ใช้แทนกันได้

กรวยป่า ใบจะเป็นหยัก ใบแก่ใต้ใบจะมีขนนุ่ม คล้ายใบ
 กระเบา เอามือลูบใต้ใบถ้าใบมีขนนุ่ม ใบลื่น
 ลูกมันจะแตกเป็นสามซีกแล้วมีรกสีแดงเหมือนกัน
 เมล็ดกินไม่ได้

กรวยต้น เรียกว่ากรวย ที่ว่าแตกสามพู ชาวสวน
 เรียก มะพร้าววนก

ใบหู่ คือ กรวยน้ำ กรวยน้ำไม่มีขน ลูกแตกสอง
 เหมือนกระบก เมล็ดกินได้ รสมัน

กรวยน้ำ ต้นเหมือนกัน แต่ใบคนละอย่าง

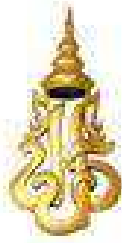
กรวยน้ำ ใบเบา ใช้มวนสูบยาโรคผิวหนังได้

ใบ รสเมา สรรพคุณ แก้พิษกาฬ แก้โรคผิวหนังผื่นคัน แก้ริดสีดวงจมูก

ดอก รสเมาเย็น สรรพคุณ แก้พิษกาฬ พิษไข้

เมล็ด รสเมาเย็น สรรพคุณ แก้ริดสีดวงทวาร

กล้วยตืบ

ชื่อสามัญ-ชื่อพ้อง ตืบดำ อีตืบ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Musa (ABB group)

แหล่งที่พบ ภาคใต้

กล้วยตืบเชื่อว่าเป็นกล้วยตานีป่า เพราะลักษณะทุกอย่างเหมือนกันมาก จัดอยู่ในกลุ่มที่เป็นพันธุ์แท้ของกล้วยตานี หรือพันธุ์ที่ได้กลายพันธุ์ไปจากพันธุ์แท้ แต่ยังมีลักษณะพันธุ์แท้อยู่มาก อยู่ในวงศ์ MUSACEAE

กล้วยตืบ ไม้ล้มลุก ลูกมันจะแบนๆเหลี่ยมๆ ต้นเหมือนกล้วยน้ำว้า

ราก รสฝาดเย็น สรรพคุณ แก้ไข้ท้องเสีย (ใช้รากสด) แก้อ่อนในกระหายน้ำ
ใบ รสฝาดเมา สรรพคุณ แก้อริตสีดวงจมูก แก้ผื่นคันตามผิวหนัง

แพทยแพ
เจ
๑๒
ท.บ.ร.ร.

กวาวตัน

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Butea monosperma* (Lam.) Taub

ชื่อสามัญ Flame of the Forest, Bastard Teak

ชื่อพ้อง *Butea frondosa* Wild.

ชื่อวงศ์ Leguminosae-Papilionoideae

ชื่ออื่น กวาว ก้าว (ภาคเหนือ) จอมทอง (ภาคใต้) จ้า (เขมร)
ทองธรรมชาติ ทองพรหมชาติ ทองตัน (ภาคกลาง)

กวาวตัน ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่

ทองกวาวหรือกวาวตัน หรือภาคอีสานเรียก ต้นจาน
ใบเหมือนใบทองกลางแต่ใหญ่กว่า ดอกเล็กกว่า
ฝักเล็กกว่า ทองกลางมีหนาม แต่ทองกวาวไม่มีหนาม
เมื่อกับใบเหมือนทองกลางใบมน

ดอก รสเย็น สรรพคุณ ถอนพิษไข้ ผสมยาหยอดตา
แก้ตาฟาง ขับปัสสาวะ

ยาง รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง

ใบ รสเย็น สรรพคุณ ตำพอกถอนพิษฝีและสิว

เมล็ด รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ขับพยาธิไส้เดือน

ราก รสเมาร้อน สรรพคุณ แก้ท้องขึ้นอืดเฟ้อ ขับพยาธิ แก้ริดสีดวงทวาร

ถ้าตัน

การระเกด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pandanus tectorius* Blume
ชื่อสามัญ Screw Pine

ชื่อวงศ์ PANDANACEAE

ชื่ออื่น การระเกดต่าง ลำเจียกหนู เตยดง เตยต่าง

การระเกด เป็นไม้พุ่มจำพวกเตย แต่เล็กกว่า

การระเกดคือเตยหนู เตยเล็ก ดอกออกข้าง ดอกหอม

ไม่มีลูกออกแต่ดอกอย่างเดียว

ดอก รสขมหอม สรรพคุณ แก้โรคเสมหะในอก บำรุงธาตุ
ใช้ผสมยาหอม

การบูร

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cinnamomum camphora* (L.) Presl.

ชื่อพ้อง *Camphora officinarum* Nees, *Laurus camphora* L.

ชื่อวงศ์ Lauraceae

ชื่ออื่น อบเชยญวน พรมเส็ง

การบูร ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่

ใบ เปลือกต้น เนื้อไม้ กลั่นเป็นการบูรเกล็ด รสร้อนเมา สรรพคุณ แก้ปวดท้อง จุกเสียด
แก้ธาตุพิการ ขับลมในลำไส้ แก้ไอ

กาหลง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bauhinia acuminata* L.
 ชื่อวงศ์ Leguminosae - Caesalpinioideae
 ชื่ออื่น กาแจ๊ะกูโต (มลายู-นราธิวาส) กาหลง (ภาคกลาง)
 โยธิกา (นครศรีธรรมราช) ส้มเสี้ยว (ภาคกลาง)
 เสี้ยวน้อย (เชียงใหม่)

กาหลง ไม้พุ่มขนาดย่อมถึงกลาง

ดอก รสจืด สรรพคุณ แก้ปวดศีรษะ ลดความดันโลหิตสูง แก้เลือดออกตามไรฟัน แก้เสมหะ

กาหลงดอกขาว ปลายใบยาวแหลม ใบจะนุ่มอ่อนกว่าส้มเสี้ยว ใช้ทำยา

* ชงโค (มีแบบเถากับต้น ต้นใหญ่กว่ากาหลง ดอกสีชมพูม่วง ๆ ฝาด)

* โยธิกา (ใบสีเขียว เล็กกว่ากาหลงและชงโค)

* ส้มเสี้ยว (ปลายใบมน ใบแข็งกระด้างกว่ากาหลง)

กาสามปีก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vitex peduncularis* Wall. ex Schauer
 ชื่อสามัญ Kaa Saampeek
 ชื่อวงศ์ LABIATAE
 ชื่ออื่น กาสามปีก

กาสามปีก (เกล็ดปลาช่อน) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง และเป็นไม้พุ่มขนาดย่อมก็มี

เกล็ดลิ้น เกล็ดปลาช่อน กาสามปีก หางเปียอำมว ๓ ใบ ใบจะห่าง ช่อดอกจะห้อย

เปลือกกราก รสจืดเผื่อน สรรพคุณ แก้ปวด แก้เคล็ดบวม

ใบ รสจืด สรรพคุณ แก้ไข้

* ต้นข้าวใหม่ ใบมันไม่ห้อย ใบจะตั้ง ใบคล้ายกัน แก้ระดูขาว

ก้างปลาแดง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Phyllanthus pulcher* Wall. ex Muell. Arg.

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น กระต๊อบยอบ ก้างปลา ก้างปลาติน ดอกใต้ใบ ว่านธรณีสาร
ครีบยอด คอทราย ตรึงบาดาล ก้างปลาแดง ปู่เจ้าเฝ้าคลอง

ก้างปลาแดง ไม้พุ่มขนาดกลาง

ก้างปลาแดง ต้นเรียว ลูกแดงสุกดำ ใบห่าง ทรงต้นโปร่ง ใบเป็นรูปรี หัวแหลมปลายแหลม

ก้างปลาขาว กิ่งสีแดง ลูกสีขาว ใบจะออกเวียน

ก้างปลาทั้งสองใช้คู่กัน ใช้ร่วมกันเรียก ปู่เจ้าคาคลอง

ราก รสจืดเย็น สรรพคุณ แก้ร้อนในกระหายน้ำ แก้ไข้ ขับพิษไข้หัว (หัด,สุกใส,ดำแดง)

ลดความร้อน (แก้ตัวร้อน)

* ก้างปลา มี ๔ ชนิด ก้างปลาเครือ ก้างปลาทะเล

ก้างปลาขาว ก้างปลาแดง

* ก้างปลาเครือ ออกเป็นเถา ใบเหมือนระงับพิษ ดอกสีม่วง

ใช้ราก รสจืดเย็น แก้พิษไข้ ระงับความร้อน

ก้างปลาทะเล

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Breynia relinata* (Roxb.) Hook.f

ชื่อวงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น ก้างปลา

ก้างปลาทะเล ไม้พุ่มขนาดย่อม เกิดตามชายทะเล

ใบ เนื้อไม้ รสกร่อยเค็ม สรรพคุณ แก้ไข้กำเดา (แปลวแห่งความร้อน) รักษาตา

เปลือกต้น รสฝาดเค็ม สรรพคุณ สมานแผล ห้ามเลือด

ราก รสเย็นกร่อย สรรพคุณ แก้ร้อนในกระหายน้ำ แก้ไข้ ถอนพิษผดผื่นดำแดง

ถอนพิษไข้กาฬ สร้างเกร็ดเลือด

กานพลู

ชื่อวิทยาศาสตร์ Syzygium aromaticum (L.) Merr.& L.M.Perry

ชื่อสามัญ Clove Tree

ชื่อพ้อง Caryophyllus aromatica L. ; Eugenia aromatica (L.) Baill; E.Caryophylla (Spreng.) Bullock et Harrison; E.caryophyllata Thunb.

ชื่อวงศ์ Myrtaceae

กานพลู ไม้ยืนต้นขนาดย่อม

ดอก รสร้อน สรรพคุณ บำรุงธาตุ แก้ปวดท้อง

แน่น จุกเสียด แก้กามะนาด แก้ปวดฟัน

น้ำมัน รสร้อน สรรพคุณ ทาผิวหนังทำให้ซา

ระงับอาการกระตุก ตะคริว ช้ำผายลม แก้ปวดท้อง ท้องขึ้น แก้ท้องร่วง ชุบสำลีอุดฟัน

แก้ปวดฟัน ทบ ๑ ดอก ใส่ขูดนมให้เด็กรับประทาน แก้ท้องขึ้น แก้ปวดท้อง และแก้ไอ

ก้ามกึ่ง ก้ามกามก้ามปู

ชื่อวิทยาศาสตร์ Albiza saman Rain Tree, Monkey Pod, East Indian Walnut

ชื่อวงศ์ LEGUMINOSAE

ชื่ออื่น ก้ามปู ฉำฉา ตังกิบกะตาม (เขมร) ก้ามกราม จามจुरี

ก้ามกึ่งก้ามกามก้ามปู ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

จามจुरี ฉำฉา ก้ามปู เป็นต้นเดียวกันหมด ไม้ไม่ค่อยมีหมอนิยมใช้

โบราณเรียก ต้นซีก ต้นสีดำ ต้นมันจะใหญ่หนา ใบเหมือนต้นทังถ่อน(ต้นขาว)

ลำต้นเหมือนก้ามปู

เมล็ด รสเมา สรรพคุณ แก้กลาก เกลื้อน โรคเรื้อน

เปลือก รสฝาด สรรพคุณ แก้ปากเปื่อยเป็นแผล แก้เหงือกบวม แก้ปวดฟัน แก้ท้องร่วง

แก้ริดสีดวงทวาร

กุ่มน้ำ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Crataeva magna* (Lour.) DC.

ชื่อวงศ์ CAPPARACEAE

ชื่ออื่น กุ่มน้ำ (ภาคกลาง) รอละ (ละว้า-เชียงใหม่ ภาคเหนือ) เหาะเถาะ (กะเหรี่ยง-กาญจนบุรี)
อำเภอ (ภาคตะวันตกเฉียงใต้ สุพรรณบุรี)

กุ่มน้ำ ไม้ยืนต้นขนาดย่อมถึงขนาดกลาง ใบสามใบ ใบเรียวย ออกดอกกับใบพร้อมกัน ดอกกินได้
ราก รสร้อน สรรพคุณ แก้ปวดท้อง บำรุงธาตุ
เปลือกต้น รสร้อน สรรพคุณ ขับลมในลำไส้ ขับผายลม

กุ่มบก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Crateva adansonii* DC. subsp. *trifoliata*
(Roxb.) Jacobs

ชื่อสามัญ Sacred Barnar, Caper Tree

ชื่อวงศ์ Capparaceae

ชื่ออื่น ผักกุ่ม

กุ่มบก ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

สามใบ ใบกว้าง เวลาที่มีดอก ใบจะร่วงหมด กุ่มนิยมใช้

เปลือกต้น ไม่นิยมใช้ใบ

ใบ รสจืดเย็น สรรพคุณ บำรุงหัวใจ

เปลือกต้น รสร้อน สรรพคุณ ขับลมในลำไส้ แก้แน่นท้อง

มักใช้ร่วมกับเปลือกต้นทองหลางใบมน

มหาวิทยาลัยบูรพา

ภาพ

แก้ว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Murraya paniculata*

ชื่อสามัญ Andaman satin wood, Chinese box tree,
Orange jasmine

ชื่อวงศ์ RUTACEAE

ชื่ออื่น กะมูนิง (มลายู-ปัตตานี) แก้วขาว (ภาคกลาง)
แก้วซี่ไก่ (ยะลา) แก้วพริก ตะไหลแก้ว (ภาคเหนือ)
แก้วลาย (สระบุรี) จ้าพริก (ลำปาง)

แก้ว ไม้ยืนต้นขนาดย่อม ไม้ค่อยได้ใช้ ร้านขายยาไม่มีขาย
แก้ปวดฟันได้แต่ใช้น้อย ใบเคี้ยวแก้ปวดฟัน ทำให้
ร้อนชา

ใบ รสร้อนเผ็ดขมสุขุม สรรพคุณ ขับโลหิตระดู
สตรี บำรุงธาตุ แก้จุกเสียดแน่นในท้อง ขับผายลม

รากแห้ง-สด รสเผ็ดขมสุขุม สรรพคุณ แก้ปวดสะเอว แก้ผื่นคันที่เกิดจากความชื้น แก้ฝี
ฝักบัวที่เต้านม แก้ฝีมดลูก แผลคัน พิษแมลงสัตว์กัดต่อย

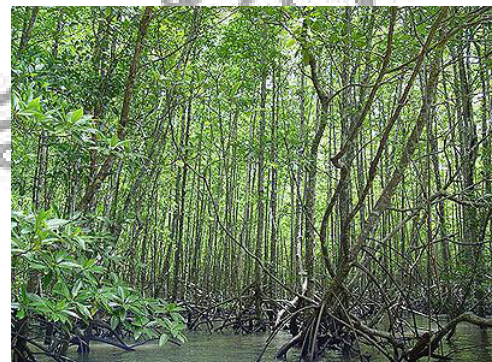
โกงกาง

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhizophoraceae apiculata* Bl.

ชื่อสามัญ Red Mangrove

ชื่อวงศ์ RHIZOPHORACEAE

ชื่ออื่น กงกอน (เพชรบุรี ชุมพร) โกงกางนอก
กงกางนอก (เพชรบุรี) กงเคง (นครปฐม)
กังกง พังกา พังกาใบใหญ่ (ภาคใต้)
โกงกางใบใหญ่ (ภาคใต้) ลาน (กระบี่)

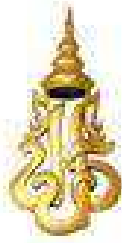

โกงกาง (มีทั้งชนิดใบใหญ่และใบเล็ก) ไม้ยืนต้นขนาด

เล็กถึงขนาดกลาง ตำรายาใช้น้อย

เปลือกต้น รสฝาดเค็ม สรรพคุณ ห้ามโลหิต
สมานแผล แก้ท้องร่วง แก้บิด แก้อติสาร

โกฐกะกั้ง

ชื่อวิทยาศาสตร์ Strychnos nux-vomica L.

ชื่อสามัญ Nux-vomica tree, Snake wood

ชื่อวงศ์ STRYCHNACEAE

ชื่ออื่น แผลงใจ ตูมกาขาว ชี้กา (ตะวันออกเฉียงเหนือ) มะติ่ง มะติ่งต้น มะติ่งหมาก (เหนือ)
 แผลงเปือ ตูมกาดัน ตีง ตีงต้น โกฐกะกั้ง กระจี้ กะกั้ง ตูมกาแดง (ภาคกลาง) แผลงทม
 แผลงเปือ (นครราชสีมา) แผลงเปือ (อุบลราชธานี) โสงบัวยจี (จีน)

โกฐกะกั้ง (แผลงใจ ลูกกะจี้ วานไฟต้น) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

เมล็ด (มีส่วนผสมของสตรีคินิน) รสขมเมา สรรพคุณ แก้ลมอัมพาต อิดโรย บำรุงธาตุ
 บำรุงหัวใจ เจริญอาหารขับน้ำย่อย กระตุ้นประสาทส่วนกลาง ถ้ารับประทานมากเป็นพิษ
 ทำให้กล้ามเนื้อกระตุกชัก ขากรรไกรแข็ง

ใบ รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ตำพอกแก้แผลเน่าเปื่อยเรื้อรัง

* เมล็ดของแผลงใจ กากินแล้วกลิ้งทันที ลูกมันจะลื่น เม็ดมัน พืชเยอะ ใบกับลูกใหญ่กว่า
 แผลงใจต้องเอาไปสะตุก่อนถึงจะกินได้ เป็นยาบำรุงประสาท

* ตูมกาแดง เม็ดไม่มัน ลูกใหญ่ ใบกว้าง เม็ดดำ ลูกกับใบจะใหญ่กว่าแผลงใจ ต้นเตี้ยเล็ก
 เป็นพุ่ม ผ่าสีกินได้

โกฐกั๊กกรา

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Anacyclus pyrethrum* (L.) DC.

ชื่อวงศ์ Compositae.

โกฐกั๊กกรา ไม้ต้นขนาดกลาง รากส่งมาจากจีน อินเดีย ฮองกง เป็นเครื่องเทศ

ราก รสฝาดน้อยเผ็ดร้อนซ่า สรรพคุณ ขับลมในลำไส้ แก้คลื่นเหียนอาเจียน แก้ตีพิการ
ปวดหัวตัวร้อน นอนสะดุ้ง แก้ริดสีดวงทวาร

โกฐกระดูก

โกฐกระดูก

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Saussurea lappa* Clarke

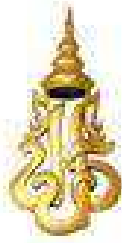
ชื่อพ้อง *Aucklandia lappa* Dcne. , *Aucklandia costus* Falconer, *Aplotaxis lappa*
Decne, *Aplotaxis auriculata* DC.

ชื่อวงศ์ Compositae

ชื่ออื่น บักเฮียง (จีนแต้จิ๋ว) มู่เซียง (จีนกลาง)

โกฐกระดูก (เป็นรากไม้) เป็นไม้ต้นขนาดเล็กถึงกลาง จากประเทศจีน สังกะต เนื้อด้านในผ่าแล้ว
เหมือนกระดูกสัตว์

เปลือกกราก รสร้อนกลิ่นหอม สรรพคุณ แก้ลมวิงเวียน หน้ามืด ตาลาย ขับลมในลำไส้
แก้โลหิตจาง

โกฐก้านพร้าว

ชื่อวิทยาศาสตร์ Picrorrhiza kurroa Benth.

ชื่อพ้อง Veronica lindleyana Wall, Picrorrhiza lindleyana (Wall.) Steud

ชื่อวงศ์ Scrophulariaceae

ชื่ออื่น กะกุกะ กฏุโรหิณี กฏุกะโรหิณี โอวไน้ ดอกโกฐก้านพร้าว ต้นโกฐก้านพร้าว ใบโกฐก้านพร้าว
ผลโกฐก้านพร้าว รากโกฐก้านพร้าว โกฐก้านพร้าว โกฐก้านมะพร้าว

โกฐก้านพร้าว (เป็นรากไม้) ไม้ล้มลุกเนื้ออ่อน

ราก มีลักษณะคล้ายหางหนูมะพร้าวแห้ง ไม่มีกลิ่นหอมใดๆ รสเย็น
สรรพคุณ แก้ไข้ แก้หอบ แก้สะอึก แก้เสมหะเป็นพิษ

โกฐจุฬาลัมพา

ชื่อวิทยาศาสตร์

ชื่อพ้อง Artemisia chamomilla C. Winkler, Artemisia stewartii C.B. Clark, Artemisia
wadei Edgeworth

ชื่อวงศ์ Compositae

ชื่ออื่น โกฐจุฬาลัมพาจีน โกฐจุฬา ชิงฮาว แซเฮา พิษนาต(ราชบุรี)

โกฐจุฬาลัมพา ไม้เนื้ออ่อนล้มลุกเป็นพุ่มขนาดย่อม โกฐจุฬาลัมพาเราใช้ใบ
ใบจะมีกลิ่นหอม เหมือนผักชีลาว แต่มันจะใหญ่กว่า
ใช้ทั้งต้น รสขมกลิ่นหอม สรรพคุณ แก้ไข้เจ็รียง แก้ไข้ที่มีผื่นขึ้น
ตามตัว เช่น หัดเหือด สุกใส ต้มาแดง ผีตาช ไข้รากสาด
แก้หืด ไอ แก้ไข้เพื่อเสมหะ

โกฐน้ำเต้า

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rheum palmatum* L. หรือ *R. tanguticum* Maxim. ex Balf. หรือ *R. officinale* Baill.

ชื่อวงศ์ Polygonaceae

ชื่ออื่น ตำหวง

โกฐน้ำเต้า ไม้พุ่มขนาดใหญ่ อย่างแล้วเป็นสีเหลืองๆ อย่างแล้วจะดำๆ มีกลิ่นหอม คล้ายกับโกฐกระดูก แต่ไม่เหมือนกระดูก

ราก (ปอกเปลือกออกนำไปนี้้งออกแล้วตากแห้ง)

รสฝาดหอม สรรพคุณ แก้ธาตุพิการ อาหารไม่ย่อย บำรุงธาตุ แก้ท้องเสีย ขับลมในลำไส้ ขับปัสสาวะ และอุจจาระให้เดินสะดวก ระบายท้อง รู้ถ่ายรู้ปิดเอง แก้เจ็บตา แก้ริดสีดวงทวาร

โกฐสอ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Angelica dahurica* Benth.

ชื่อพ้อง *Callisace dahurica* Franch & Sav. *Angelica macrocarpa* H.Wolff. *Angelica porphyrocaulis* Nakai & Kitag

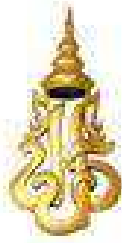
ชื่อสามัญ Dhurian angelica root

ชื่อวงศ์ Umbelliferae

ชื่ออื่น แป๊ะลี้(จีน) โกฐสอ ดอกโกฐสอ ต้นโกฐสอ ใบโกฐสอ ผลโกฐสอ รากโกฐสอ โกฐสอจีน ป้ายจื่อ แป๊ะจี้

โกฐสอ ไม้ขนาดเล็กจำพวกโสม เหมือนดินสอแห้งๆ ฝากลางสีขาว

ราก รสสุขุมกลิ่นหอม สรรพคุณ แก้ไข้ แก้หืด แก้ไอ บำรุงหัวใจให้ชุ่มชื้น

กอมขม หรือ ดิ่งตัน

ชื่อวิทยาศาสตร์

ชื่อวงศ์ SIMAROUBACEAE

ชื่ออื่น กรอสะนาสมูล (เขมร-ภาคตะวันออกเฉียงใต้) กะลำพะาะตัน ไม้หอมตัวผู้ หมาชอล (ภาคตะวันออกเฉียงใต้) ก้ามกุ้งตัน (ชุมพร) ขางขาว ขางครึ่ง ดิ่งตัน ตะพ้านกัน มะค้ำ กอมขม (ภาคเหนือ) จันเขา (สุราษฎร์ธานี) ดำ หิงน้ำ หยีนน้ำใบเล็ก (ภาคใต้) เนียปะโจ มะปอจจ (กะเหรี่ยง-ภาคเหนือ) หมักกอม (เงี้ยว-เชียงใหม่)

กอมขม หรือ ดิ่งตัน ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

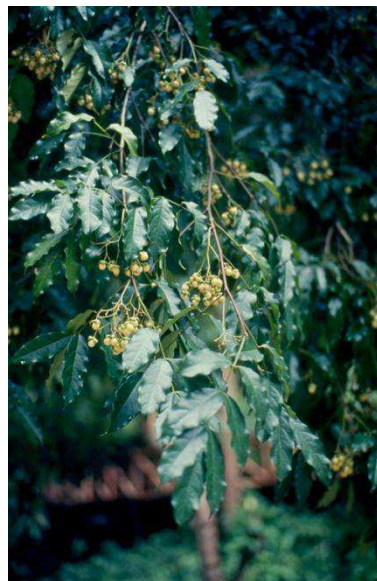

กอมขม เป็นไม้ใหญ่ แก่ใช้มาลาเรีย

เนื้อไม้ รสขม สรรพคุณ แก่ใช้จับสัน(มาลาเรีย) ไข้ป่า และไข้ทุกชนิด

ดิ่งตันจะเป็นต้นเล็กๆ แก่ใช้ ยิ่งขมยิ่งดี

ก่อ

ชื่อวิทยาศาสตร์ Lithocarpus cantleyanus

(King ex Hook. f.) Rehder

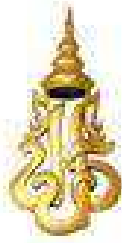
ชื่อวงศ์ FAGACEAE

ก่อ ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

ก่อหิน อีสานเอามาเผาไฟกิน ถ้าไม่เผาไฟ
 กินไม่ได้มันแข็ง เอาต้นมาทำเสาบ้านเสา
 เรือน ก่อในตำรับยาไม่ค่อยได้ใช้ ก่อเอา
 ลูกมาป่นเล่นได้ แถวบ้านเรียกลูกหมูน
 เอาไม้เสียบแล้วหมูน
 มะก่อ เม็ดในเหมือนขนุน ภาคอีสานเก็บ
 คั่วกิน เหมือนเกาลัดลูกเล็ก สรรพคุณ
 เหมือนต้นขนากราย

เปลือกต้น รสฝาด สรรพคุณ แก้ท้องร่วง
 แก้คลื่นเหียนอาเจียน สมานแผล ห้ามโลหิต
 เนื้อในเมล็ด รสหวาน สรรพคุณ บำรุงกำลัง บำรุงลำไส้ แก้อ่อนเพลีย

กำจัด (พริกหอม ลูกระมาต หมากมาต)

ชื่อวิทยาศาสตร์ Zanthoxylum rhetsa (Roxb.) DC.

ชื่อวงศ์ RUTACEAE

ชื่ออื่น กำจัดต้น พริกหอม หมากมาต (กรุงเทพมหานคร)
มะข่วง (ภาคเหนือ) หมักข่วง (แม่ฮ่องสอน) มะแซ่น (ลาว)
ลูกระมาต (ภาคกลาง) กำจัด

กำจัด (พริกหอม ลูกระมาต หมากมาต) เป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง

กำจัดมีชนิดเดียวกับชนิดต้น กำจัดเครือลูกเล็กกว่า

กำจัดต้นมีหนาม คล้ายจิ้งมี ๒ ชนิดเรียกว่า มะแซ่นดิน ลูกเล็ก ใช้ทำอาหารเครื่องเทศ ส่วนมะข่วง ลูกใหญ่ ไม่ค่อยนิยมใช้ แต่ใบไม่มีกลิ่นเหมือนกัน

ลูกมะแซ่นคือกำจัดต้น เขาจะทำน้ำปูดอง ทำกิน ทำกับข้าว ลูกมะแซ่นต้นเขาเรียกพริกหอมทำเครื่องเทศ ทำลาบอะไรก็ได้ เอาไปคั่ว แต่มะข่วงลูกมันจะใหญ่กว่ามะแซ่น เขาไม่นิยมกิน ไม่อร่อย

พริกหอมอีกต้นหนึ่ง คนละต้น ลูกเล็ก เปลือกเล็ก เป็นสินค้านำเข้า เป็นตำรับยารักษาโรคผิวหนัง เป็นยาร้อน ปร่ามาก

เมล็ด รสขมกลิ่นหอม สรรพคุณ แก้ลมวิงเวียน บำรุงโลหิต บำรุงหัวใจ ขับลมในลำไส้ รากและเนื้อไม้ รสร้อน สรรพคุณ ขับลมในลำไส้ แก้ลมขึ้นเบื้องสูง หน้ามืด ตาลาย วิงเวียน ขับระดู

กำลังข้างเผือก(กำลังข้างสาร)

ชื่อวิทยาศาสตร์ Thunbergia laurifolia Linn.

ชื่อวงศ์ THUNBERGIACEAE

ชื่ออื่น รางจืด ขอบชะนาง เครือเขาเขียว ยาเขียว คาย
รางเย็น ตูเหว่า ทิตพุด น้ำนอง ย่ำแย้ แอดแอด

กำลังข้างเผือก (กำลังข้างสาร) ไม้ยืนต้นขนาดกลาง

ต้นตามยอดตามใบมีขนนุ่มๆ

เป็นคนละต้นกับกำลังเจ็ดข้างสารเป็นไม้เล็กสีแดง

เป็นไม้เลื้อยเล็กๆ ออกรากลตามข้อ ต้องยกร่องปลูก

กำลังข้างเผือกเป็นเถา ข้อโต คล้ายเถากลอย

เปลือกหุ่ย ๆ คล้าย ๆ เขากวาง เอาไปดองเหล้า

บำรุงเส้น ให้แม่ลูกอ่อน

เนื้อไม้ รสขมน้อย สรรพคุณ บำรุงธาตุ แก้อ่อนเพลีย บำรุงโลหิต

กำลังข้างเผือก = รางจืด

กำลังข้างสาร(เหนือ) = พญาข้างเผือก(แพร่)/โนรา(ใต้)/ สะเลา(เหนือ)

ข้างน้ำว = กระแจะ กำลังข้างสาร ขมิ้นพระต้น ข้างโน้ม ข้างโหม่ ตานเหลือง ตานนกรวด

กำลังวัวเถลิง(กำลังทรี)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Anaxagorea luzonensis* A.Gray

ชื่อวงศ์ ANNONACEAE

ชื่ออื่น กำลังทรี ชะแมบ (ตราด) ช้าวัวเถลิง ปูน ปูนทา (ใต้)
แหลมชีควาย

กำลังวัวเถลิง (กำลังทรี) ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

กำลังวัวเถลิงเป็นไม้ใหญ่ ใบเขียวเข้มสั้น ออกสลับ ขอบใบจะพลิ้ว ใบแคบใบเล็ก ลักษณะ
แตกกิ่งเล็ก เป็นไม้เถาคล้ายสายหยุด เป็นเถาออกต้ำๆ ที่ข้อจะงอเหมือนมือ ที่ข้อมีขอ
คล้ายการะเวก ไม่มีหนาม ลูกเป็นกระปุกเหมือนการะเวกแต่เป็นสีดำ กำลังวัวเถลิง เป็น วัว
กำลังทรี เป็น ควาย

เนื้อไม้และเปลือกไม้ รสขมฝื่อน สรรพคุณ บำรุงโลหิต บำรุงธาตุ บำรุงเส้นเอ็น บำรุง
ร่างกาย แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย

กำลังเสือโคร่ง (กำลังพญาเสือโคร่ง)

ชื่อวิทยาศาสตร์ Strychnos axillaris Colebr.

ชื่อพ้อง Strychnos chloropetala A.W. Hill., Strychnos plumosa A.W. Hill.

ชื่อวงศ์ Strychnaceae (Loganaceae)

ชื่ออื่น ขวากไก่ หนามเข็ม (ชัยภูมิ) ขอบืด (หนองคาย) ขี้แรด (ปราจีนบุรี) เขี้ยวงู (ชุมพร) ตีง เครือดำตัวแม่ (ลำปาง) เบน เบนขอ (ตะวันออกเฉียงเหนือ) เล็บครุฑ (จันทบุรี) เล็บรอก (พัทลุง) หมากตาไก่ (เลย)

กำลังเสือโคร่ง (กำลังพญาเสือโคร่ง) ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

กำลังเสือโคร่งมีสองอย่าง อย่างหนึ่งเป็นไม้ยืนต้น ขึ้นในภาคเหนือเป็น กำลังเสือโคร่งจะเป็นตัวผู้ แต่ถ้าเป็นนางพญาเสือโคร่งเป็นตัวเมีย (ไม่มีกลิ่นหอม ไม่นิยมใช้ทำยา) เวลาดอกเปลือกมามีกลิ่นคล้ายยูคาลิปตัส เอามาดมเหล้าเป็นยาร้อน กำลังเสือโคร่งพอเอาจากภาคเหนือไปปลูกมันจะไม่มีกลิ่นใช้ไม่ได้ มีที่ตอยสุเทพ ดอกสีขาวกับสีชมพู เปลือกบางๆหลุดออกมาเป็นแผ่น

*ทางภาคอีสาน จะใช้กำลังเสือโคร่งตัวที่เป็นเถา คล้ายหนามกระเจียวหรือเล็บเหยี่ยว แต่กำลังเสือโคร่งเวลาชิมรสจะออกขมฝาด แต่ถ้าชิมใบเล็บเหยี่ยวจะออกเมื่อกๆ ใบเล็บเหยี่ยวจะมีขนนุ่มๆ กำลังเสือโคร่งเป็นไม้เถา ต้มแล้วน้ำออกสีแดง รสฝาดจัด สรรพคุณ ปวดเมื่อย บำรุงกำลัง คล้ายๆกับพญาเสือโคร่ง เปลือกต้น รสร้อนเล็กน้อยกลิ่นหอม สรรพคุณ บำรุงธาตุ บำรุงเส้นเอ็น เจริญอาหาร บำรุงกำลัง แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย

กำลังหนุมาน (กำลังราชสีห์)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Dracaena conferta* Ridl.

ชื่อวงศ์ AGAVACEAE

ชื่ออื่น กำลังหนุมาน (ภาคใต้) กำลังขุนมาน (นครศรีธรรมราช)
สะลีกีบูโต๊ะ (มลายู-นราธิวาส)

กำลังหนุมาน (กำลังราชสีห์) ไม้ยืนต้นขนาดกลางถึงใหญ่

เนื้อไม้และราก รสขม สรรพคุณ แก้ไข้ตีพิการ คือ
นอนสะดุ้งผวาหลับ ๆ ตื่น ๆ ร้อนหน้าร้อนตาไหล

บำรุงกำลังทำให้กล้ามเนื้อและเส้นเอ็นเจริญแข็งแรง เป็นยาอายุวัฒนะ

เกว้า (เขว้า กายาน ชาตีส้ม)

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Haldina cordifolia* (Roxb.) Ridsdale

ชื่อสามัญ เกว้า Haldu, kwao

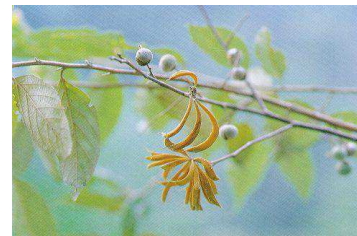
ชื่อวงศ์ RUBIACEAE

เกว้า (เขว้า กายาน ชาตีส้ม) ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่

ราก รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้โรคผิวหนัง

ยอด รสเมาเบื่อ สรรพคุณ แก้ปวดศีรษะ

ใบสด รสเมาเบื่อ สรรพคุณ ตำคั้นเอาน้ำใส่แผลฆ่าเชื้อโรค

กายานหรือยาง

ยาง (เรียกว่า กายาน) กายานเป็นยางของเกว้า เป็นก้อนสีดำๆ กรืด

เหมือนต้นยาง ได้ยางมาแล้วจะนำมาเคี้ยว(สะอาด รสเมาจะหายไป)

มีกลิ่นหอม เนื้อไม้สีเหลือง ใบคล้ายกระดังงาไทย

ยาง รสสุขุมหอม สรรพคุณ แก้ลม บำรุงเส้นเอ็น

แก้หลอดลมอักเสบ สมานแผล แก้ขับเมา บำรุงหัวใจ

* กายานของเกว้าราคาไม่แพง กายานของกฤษณาราคาแพง

